

Arkivnr: 2017/4897-1
Saksbehandlar: Gerd Kjersti Ytre-Arne

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017

Høyring - Endringar i den yrkesfaglege tilbudsstrukturen

Samandrag

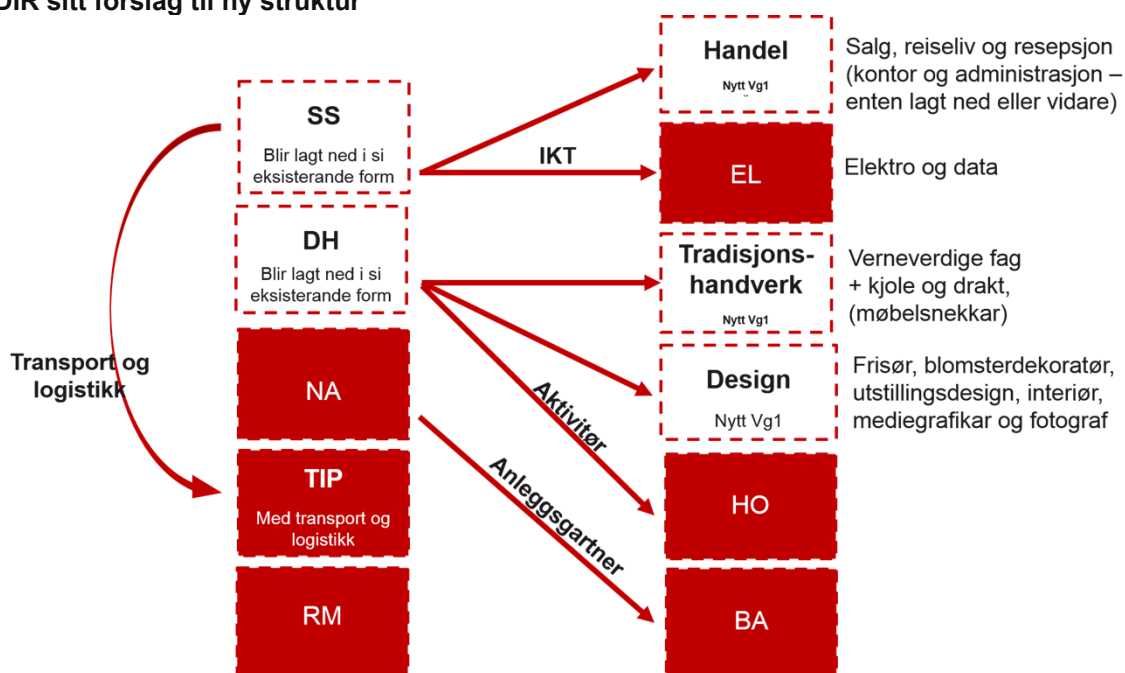
På vegne av Kunnskapsdepartementet har Utdanningsdirektoratet ei høyring som omhandlar endring i den yrkesfaglege tilbudsstrukturen. Målet for ein ny struktur er for det første at fag- og yrkesopplæringa skal bli meir relevant ut frå behovet for faglært kompetanse, og at fleire bedrifter i større grad skal nytte lærlingordninga for å rekruttere arbeidskraft. For det andre skal endringa bidra til meir motiverte elevar og ei meir relevant opplæring som er retta mot eit yrke eller grupper av yrke. Det er lagt vekt på at ein ny struktur skal gi konsistente opplæringsløp frå Vg1 til Vg3 med god progresjon fram til dei lærefaga og yrka som opplæringa skal førebu til. Forslaget til ny struktur for yrkesfaga er ein nasjonal struktur, og skal derfor vere eit godt grunnlag for fagopplæring i heile landet.

Forslaga om endringar i tilbudsstrukturen gjeld mellom anna at utdanningsprogram for design og handverk blir delt i eit nytt utdanningsprogram for design og eitt for tradisjonshandverk. Det er foreslått at service og samferdsel skal heite handel, og dei fleste programområda i noverande struktur blir enten lagt ned eller flytta til andre utdanningsprogram.

Det er totalt over 100 små og store endringar som er foreslått. I mange utdanningsprogram er det forslag om oppsplitting eller samanslåing av Vg2-tilbod og lærefag, forslag til nye Vg2-tilbod eller lærefag, flytting av Vg2-tilbod og lærefag mellom utdanningsprogram, og dessutan endringar i opplæringsmodellar og namneendringar. Fullstendig liste over alle høyringsspørsmåla ligg som vedlegg til saka.

I høyringa ønskjer UDIR innspel på Kunnskapsdepartementet sitt forslag om å innføre fordjupingar for lærefag på Vg3/opplæring i bedrift. I nokre av lærefaga er det konkrete forslag om å innføre fordjuping, og desse forslaga blir omtala i tilknytning til det aktuelle utdanningsprogrammet.

UDIR sitt forslag til ny struktur

Vidare prosess

2017 – 2018

Prioritering av innhald i læreplanane og utvikle kjerneelement i dei ulike faga.

2018 - 2019

utvikling av læreplanar og støtteressursar

2019 - 2020

Skulane jobbar med læreplanverket og førebur seg på å ta det i bruk.

2020 - 2021

Planen er at dei nye læreplanane blir tatt i bruk.

Høyringsprosessen i fylkeskommunen har vore brei, og det har vore mange fagpersonar involvert. Mellom anna har fylkesdirektør opplæring sine faglege nettverk vore tett på. Dei har tatt høyringa opp med aktuelle skular og lærarar, og har deretter sendt inn ei felles tilbakemelding. Også rektorane og skulane har fått tilbod om å delta i prosessen.

UDIR sine forslag til endringar

1. **Fordjupingar for lærefag på Vg3/opplæring i bedrift**

- Det er foreslått fleire fag med fordjuping på BA og TIP
- Redusere talet på lærefag ved at lærefag med mange felleselement blir slått saman til eitt felles lærefag.
- Forslaget inneber at nokre lærefag kan delast i ein større fellesdel, og i tillegg valbare fordjupingar.
- Fordjupingane skal rettast mot spesifikke bransjar eller område i lærefaget.
- Opplæring i bedrift skal fortsatt ta utgangspunkt i verksemda og produksjonen i lærebedrifta, og fagprøva tilpassast valt fordjuping
- Fordjupingane er foreslått på BA og TIP

2. **Bygg- og anleggsteknikk**

- Det blir tilrådd ein større grad av fagspesialisering på Vg2 ved å dele:
- Vg2 byggteknikk i
 - Vg2 tømrrar

- Vg2 betong og mur
 - Vg2 klima, energi og miljøteknikk i
 - Vg2 rør
 - Vg2 ventilasjon, taktekking og membran.
 - Det er også foreslått å slå saman enkelte lærefag, men behalde kompetansen gjennom å innføre fordjuping på Vg3
 - Fleire tilbod er foreslått flytta frå andre utdanningsprogram
 - Trehandverksfaga (bl.a. møbelsnekkar) og trebåtbyggjarfaget frå utdanningsprogram for design og handverk
 - Anleggsgartnarfaget frå utdanningsprogram for naturbruk.
- 3. Design og handverk**
- Utdanningsprogrammet er foreslått delt i to nye utdanningsprogram:
 - Utdanningsprogram for tradisjonshandverk, for dei små og verneverdige handverksfaga
 - Utdanningsprogram for design. Utdanningsprogram for design skal blant anna føre fram til programområda Vg2 frisør, Vg2 blomsterdekoratør, Vg2 interiør og utstillingsdesign og Vg2 medieproduksjon.
 - Det er foreslått at programområdet Vg1 medieproduksjon blir lagt ned, og at lærefaga skal vidareførast i eit nytt utdanningsprogram for design. Lærefaget mediedesign er foreslått lagt ned.
 - Det vert foreslått i tillegg å legge ned enkelte lærefag, og å flytte enkelte programområde og fagbrev til andre yrkesfaglege utdanningsprogram
- 4. Elektrofag**
- Opprette ventilasjonsteknikk som nytt lærefag
 - Viklarfaget er foreslått lagt ned
 - Får tilført nye fag som låsesmed og IKT-servicefag
 - Mindre justeringar i dei lærefaga som i dag er ein del av utdanningsprogrammet
- 5. Helse- og oppvekstfag**
- Innføre valfrie programfag i Vg2 helseservicefag
 - Flytte programområdet Vg2 aktivitør frå utdanningsprogram for design og handverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag.
- 6. Naturbruk**
- Innføre valfrie programfag innan landbruk og gartnarnæring,
 - Opprette eit nytt programområde Vg2 dyrehald.
 - Forslag om å dele programområdet Vg2 heste- og hovslagarfaget. Hovslagarfaget er foreslått vidareført som særløp og hestefaget i et nytt Vg3 dyrehald.
 - Anleggsgartnarfaget er foreslått flytta til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og at idrettsanleggsgfaget blir lagt ned.

7. **Restaurant- og matfag**
- Fagnemninga institusjonskokk er foreslått endra til ernæringskokk
 - Butikkslaktarfaget og sjømathandlarfaget. blir slått saman til ferskvarekokk
8. **Service og samferdsel**
- Fagnemninga er foreslått endra frå service og samferdsel til Vg1 handel, samt at det blir oppretta eit eige programområde for Vg2 handel.
 - Programområdet Vg2 transport og logistikk er foreslått flytta til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon
 - Programområdet Vg2 IKT-servicefag vert flytta til utdanningsprogram for elektrofag.
 - Kontor- og administrasjonsfaget er foreslått lagt ned, eller vidareført på eit nytt utdanningsprogram for handel.
 - Reiselivsfaget vert vidareført som yrkesfag eller vert flytta til studieførebuande utdanningsprogram
 - Sikkerheitsfaget er foreslått lagt ned.
9. **Teknikk og industriell produksjon**
- Det er foreslått å legge ned eller slå saman fleire av dei smale og små lærefaga. Mange av desse faga er foreslått å overføre til fordjupingar på Vg3.

Forslag til innstilling

1.	Fordjuping på Vg3/opplæring i bedrift
1.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å etablere fordjupingar på Vg3/opplæring i bedrift
1.2.	Utval for opplæring og helse stiller seg positiv til dei føreslåtte rammene og meiner prinsippa er dekkande og føremålstenlege.
2.	Bygg og anleggsteknikk
2.1.	Utval for opplæring og helse støttar å dele: • Vg2 byggteknikk i ○ Vg2 tømrar ○ Vg2 betong og mur • Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk i ○ Vg2 rør ○ Vg2 ventilasjon, takteking og membran.
2.2.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å opprette eit nytt Vg3 anleggsteknikk med følgjande fordjupingsområde: • Vg3 vegdrift og vegvedlikehald • Vg3 anleggsmaskinførarfaget • Vg3 asfaltfaget • Vg3 banemontørfaget • Vg3 fjell- og bergverksfaget

	• Vg3 veg- og anleggsfaget • Vg3 anleggsrørleggar
2.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å opprette eit nytt Vg3 treindustri med følgjande fordjupingsområde: • Vg3 limtreproduksjonsfaget • Vg3 trelastfaget • Vg3 trevare- og bygginnreiingsfaget
3.	Design og tradisjonshandverk
3.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å dele utdanningsprogrammet for design og handverk i to med følgjande merknader:
3.1.1.	Namnet på tradisjonshandverk bør vere Kulturhandverk
3.1.2.	Namnet på design bør vere Design og handverk
3.2.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> forslaget om å flytte trearbeidsfaga til bygg- og anleggsteknikk
3.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å vidareføre Vg2 medieproduksjon som ein del av eit nytt Vg1 design
4.	Elektrofag
4.1.	Utval for opplæring og helse støttar å endre fagnemninga for Vg2 data og elektronikk til Vg2 datateknologi og elektronikk
	Utval for opplæring og helse støttar å endre fagnemninga for Vg2 elenergi til Vg2 elenergi og ekom.
4.2.	Utval for opplæring og helse støttar at Vg2 kulde og varmepumpeteknikk endrast til Vg2 varmepumpe og ventilasjonsteknikk,.
4.2.1.	Utval for opplæring og helse støttar å opprette ventilasjonsteknikk som nytt lærefag
4.3.	Utval for opplæring og helse støttar å flytte låsesmedfaget frå utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon til utdanningsprogram for elektrofag
4.3.1.	Utval for opplæring og helse støttar at lærefaget i låsesmed endrar opplæringsmodell frå særlop (1+3) til å følgje ein 2 +2-modell.
4.4.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> at viklarfaget blir lagt ned.
5.	Helse og oppvekstfag
5.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å innføre valfrie programfag i helseservicefaget, helsesekretær, tannhelsesekretær og apotektekniikk
5.2.	Utval for opplæring og helse meiner at valfrie programfag <i>ikkje</i> kan erstattast av faget yrkesfagleg fordjuping (YFF)

5.3.	Utval for opplæring og helse meiner at innføringa av valfrie programfag vil avgrense elevane sine val til Vg3
5.4.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å flytte programområdet Vg2 aktivtør frå utdanningsprogram for design og handverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag.
6.	Naturbruk
6.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å flytte Vg2 anleggsgartnar og idrettsanlegg til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og får namnet Vg2 anleggsgartnar.
6.2.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å leggje ned idrettsanleggsfaget som eige lærefag
6.2.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at dei delane av Vg2 anleggsgartnar og idrettsanlegg som omhandlar innandørs idrettsanlegg vert flytta til byggdriftarfaget som er eit særløpsfag (1+3).
6.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å innføre valfrie programfag innan landbruk og gartnarnæringa.
6.4.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å opprette eit nytt Vg2 tilbod i dyrehald med følgjande kommentarar
6.4.1.	Namnet på det nye faget må vere Vg2 dyrefag, og fagutøveren må vere dyrefagarbeidar
6.4.2.	Faget må bli eit lærefag med 2+2-modell
7.	Restaurant og matfag
7.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å dele Vg2 matfag i • Vg2 bakar- og konditor • Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri
7.2.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å slå saman Vg3 butikklaktarfaget og Vg3 sjømathandlarfaget til Vg3 ferskvarekokk.
7.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å leggje ned Vg3 sjømatproduksjon som eige lærefag og la faget bli ein del av Vg3 industriell matproduksjon.
7.4.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å endre namn frå Vg3 institusjonskokk til Vg3 ernæringskokk.
8.	Service og samferdsel
8.1.	Utval for opplæring og helse er samd i at det blir oppretta eit nytt utdanningsprogram for handel.
8.2.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> forslaget om å leggje ned Vg3 kontor- og administrasjonsfaget
8.3.	Utval for opplæring og helse er samd i at Vg3 sikkerheitsfaget blir lagt ned.

8.4.	Utval for opplæring og helse støttar at Vg2 reiseliv blir vidareført som eit studieførebuande løp på yrkesfag.
8.5.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget å flytte programområdet Vg2 og Vg3 IKT-servicefag til utdanningsprogram for elektrofag.
8.6.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at yrkessjåførfaget blir vidareført i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon
8.7.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> forslaget om å vidareføre logistikkfaget i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon
9.	Forslag til vedtak - teknikk og industriell produksjon
9.1.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> forslaget om å slå saman Vg2 kjemiprosess og Vg2 laboratoriefag til Vg2 kjemiprosess- og laboratoriefag.
9.2.	Utval for opplæring og helse støttar forslag om at chassispåbyggarfaget blir lagt ned som lærefag og blir ein del av Vg3 industrimekanikarfaget
9.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslag om at følgjande fag ○ modellbyggerfaget ○ finmekanikarfaget ○ verktøymakararfaget ○ dimensjoneringskontrollfaget, blir lagt ned og erstatta med fordjupingsområde til val i læreplanen på Vg3 CNC maskineringsfaget.
9.4.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at det blir oppretta eit nytt Vg3 plastfag med følgjande fag: ○ Vg3 termoplastfaget ○ Vg3 polymerkomposittfaget ○ Vg3 plastmekanikarfaget
9.5.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at Vg3 gjenvinningsfaget skal følgje hovudmodellen (2+2) og at faget skal byggje på Vg2 industriteknologi
9.6.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å endre opplæringsmodellen for Vg3 låsesmedfaget frå særlopsmodell til ordinær 2+2-modell.
9.6.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at låsesmedfaget blir flytta til utdanningsprogram for elektrofag, slik at det byggjer på Vg2 automatisering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

1 Alle spørsmål i høyringa

Fylkesrådmannen, 19.06.2017

1. Fordjuping på Vg3/opplæring i bedrift

Bakgrunnen for forslaget om for å innføre fordjuping på Vg3/opplæring i bedrift er å få redusert talet på lærefag ved at fag med mange felleselement blir slått saman til eitt felles lærefag. Føresetnaden er at den spesifikke kompetansen knytt til det opphavlege lærefaget blir ivaretatt og vidareført som fordjuping i eit nytt felles lærefag. Forslaget inneber at nokre lærefag har ein større fellesdel, og i tillegg fordjupingar til val. Fellesdelen skal utgjere den største delen av lærefaget. Fordjupingane skal rettast mot spesifikke bransjar eller område i lærefaget. Opplæring i bedrift skal fortsatt ta utgangspunkt i verksemda og produksjonen i lærebedrifta, og fagprøva skal tilpassast valt fordjuping.

Ved samanslåing av lærefag aukar ein den faglege breidda. Ved å få breiare lærefag med fordjuping kan fagarbeidaren lettare veksle mellom ulike bransjar, og dermed aukar både fleksibilitet og vilkåra for å få arbeid. For arbeidsgivarar betyr dette at dei får eit breiare rekrutteringsgrunnlag.

Men dersom fordjupingane blir for spesifikke og blir tilpassa bestemte produkt og teknikkar, kan dette gi dårlegare mobilitet for fagarbeidarane og gjere dei utsette for endringar i arbeidsmarknaden. Ein risiko kan vere at fordjupinga i praksis blir rekna som sjølv lærefaget og kan dermed redusere framtidige høve til val i arbeidsmarknaden, fordi fagarbeidaren har "feil" fordjuping. Dette kan utløyse krav om ny læretid og/eller ny fagprøve ved skifte av arbeid. Enkelte bedrifter har også behov for ein brei kompetanse hjå fagarbeidaren, og vil derfor ikkje ønske fordjupingar. Innføring av nasjonale fordjupingar vil også kunne bli oppfatta som rigide ordningar og medføre meir byråkrati for lærebedriftene.

I dag har søkjarar som ikkje får læreplass, rett til opplæring i skule i lærefag som byggjer på det programområdet (Vg2) eleven har fullført. Det same vil gjelde for eventuelle fordjupingar på Vg3 i skule. Det er fylkeskommunen som avgjer kva for fordjupingar som blir tilbydd på Vg3 i skule.

For å skilje mellom kva som er fag-/sveinebrevet og kva som er fordjuping, er det foreslått at fordjupingsfaget er dokumentert på eit vedlegg til fag-/sveinebrevet.

Nokre faglege råd ønskjer innføring av fordjuping med nasjonale rammer. Fordjuping i lærefag skjer også i dag, men på lokalt nivå basert på bedrifta sin produksjon. For å sikre ein felles praksis i ei eventuell utforming av slike nasjonale rammer ber UDIR om innspel på dette.

Forslag til nasjonale rammer for innføring av fordjupingar og regulering av fordjupingar til val på Vg3/opplæring i bedrift:

1. Det er lærebedrifta som avgjer kva fordjupingar dei kan tilby
2. Lærlingen skal ha opplæring i éi fordjuping
3. Fordjupinga skal gå fram av lærekontrakten
4. Fordjupinga er retta inn mot ulike område av lærefaget
5. Fellesdelen skal utgjere den største delen av lærefaget
6. Dersom det skal opprettast fordjupingar i eit lærefag, skal det minimum vere to fordjupingar til val i tillegg til fellesdelen
7. Fordjupingar skal vere utforma slik at dei er haldbare over tid
8. Valt fordjuping skal dokumenterast på vedlegg til fag- eller sveinebrevet
9. Ved ønskje om fordjupingar i lærefag skal fagleg råd grunngi behovet. Oppretting av fordjuping skal følgje same rutine og prosedyrar som andre endringar i tilbodsstrukturen.

Fylkesrådmannen meiner at fagopplæringa er ei god og fleksibel ordning slik ho fungerer i dag, men meiner likevel at ei ordning med fordjupingar vil gjere at elevane blir meir fleksible. Vidare meiner fylkesrådmannen at det bør innførast nasjonale rammer, og at dei forslaga som ligg føre i høyringa er dekkande. Fylkesrådmannen støttar derfor dei to forslaga som ligg føre frå UDIR.

1. Bygg og anleggsteknikk

1.1. Det er foreslått å dele Vg2 byggteknikk i

- Vg2 tømrar
- Vg2 betong og mur.

Det er foreslått å dele Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk i

- Vg2 rør
- Vg2 ventilasjon, takteking og membran.

Årsaka til forslaga er at breidda i enkelte tilbod på Vg2 er ei utfordring, særleg når det gjeld lærefag med få felleselement. Elevar som orienterer seg tidleg mot enkelte lærefag, oppfattar at opplæringa på Vg2 er for lite retta mot ønska yrke eller lærefag. Fagleg råd for bygg- og anleggsteknikk grunngir forslaget med at det er behov for tidlegare spesialisering i Vg2. På den andre sida kan ei slik deling gjere at det blir vanskelegare for fylkeskommunen å tilby begge dei nye Vg2-tilboda. Dette vil avhenge av kor mange elevar som søker nye Vg2-tilbud, og om det er bedrifter som etterspør lærlingar innan desse lærefaga. UDIR ber om at det blir tenkt over om ei slik deling kan innebere risiko for redusert fullføring i vidaregåande opplæring.

Fylkesrådmannen meiner at det vil vere ein stor fordel for elevane og utdanninga at faga får ein tydelegare profil. Tradisjonelt er det mange elevar som ønskjer å bli tømrar, mens det er svært få som søker seg til betong- og murarfaget.

Fylkesrådmannen ser at det kan bli ei utfordring med dimensjoneringa, men meiner at ein tydelegare profil vil bidra til at fleire søker og at fleire fullfører.

Fylkesrådmannen stiller seg derfor positiv til å dele faga opp i fleire Vg2-løp.

1.2. Det er foreslått at følgjande fag blir fordjupingsområde i eit nytt Vg3 anleggsteknikk:

- Vg3 anleggsmaskinførarfaget
- Vg3 asfaltfaget
- Vg3 banemontørfaget
- Vg3 fjell- og bergverksfaget
- Vg3 veg- og anleggsfaget
- Vg3 vegdrift og vegvedlikehald
- Vg3 anleggsrørleggar

1.3. Det er foreslått at følgjande fag blir fordjupingsområde i eit nytt Vg3 treindustri

- Vg3 limtreproduksjonsfaget
- Vg3 trelastfaget
- Vg3 trevare- og bygginnreiingsfaget

UDIR meiner at eitt felles lærefag i Vg3 anleggsteknikk og eit nytt Vg3 treindustri kan bidra til auka fleksibilitet for fagarbeidarar og bedrifter. Fagleg råd for bygg- og anleggsteknikk argumenterer for at fellesskapen mellom dei eksisterande lærefaga er tilstrekkeleg til at dei kan bli slått saman dersom kompetansen vert vidareført som fordjupingsområde.

Ut frå dei vurderingane som er gjort i del 1 om fagleg fordjuping, stiller fylkesrådmannen seg positiv til desse forslaga.

Forslag til struktur

1. år	2. år	3. år	4. år
Bygg og anleggsteknikk	Anleggsgartner *	Anleggsgartner	
	Anleggsteknikk **	Anleggsteknikk m/moglege fordjupingsområde	
	Betong og mur	Betongfaget	
	Møbel og treteknikk	Murarfaget	
	Overflateteknikk	Treindustri m/ moglege fordjupingsområde	
	Rør	Møbelsnekkarfaget	
	Tømrar	Industralarfaget	
	Tak, membran og takteking	Malarfaget	
		Rørleggjarfaget	
		Stillasbyggjarfaget	
		Tømrarfaget	
		Tak og membrantekkarfaget	
		Ventilasjons- og blikkenslagarfaget	
		Isolatørfaget	
		+ ei rekke særlop	

Opplæring i skule
 Opplæring bedrift

3. Design og handverk

Lærefaga som er samla i dagens utdanningsprogram for design og handverk/medieproduksjon fører fram til svært ulike yrke og bransjar. UDIR føreslår derfor å dele utdanningsprogram for design og handverk i to nye utdanningsprogram:

- utdanningsprogram for tradisjonshandverk
- utdanningsprogram for design

3.1. Utdanningsprogrammet for tradisjonshandverk skal føre fram til følgende programområde (dagens fagnemning i parentes):

- Vg2 duodji (Vg2 design og duodji)
- Vg2 søm og tekstil (Vg2 design og tekstil)
- Vg2 gull- og sølvsmedhandverk (Vg2 design og gullsmedhandverk)
- Vg2 smed
- Vg2 ur- og instrumentmakar
- Vg2 trearbeid, vurdert flytta til utdanningsprogrammet bygg- og anleggsteknikk (design og trearbeid)
- Vg2 børsemakar, vurdert flytta til utdanningsprogrammet bygg- og anleggsteknikk

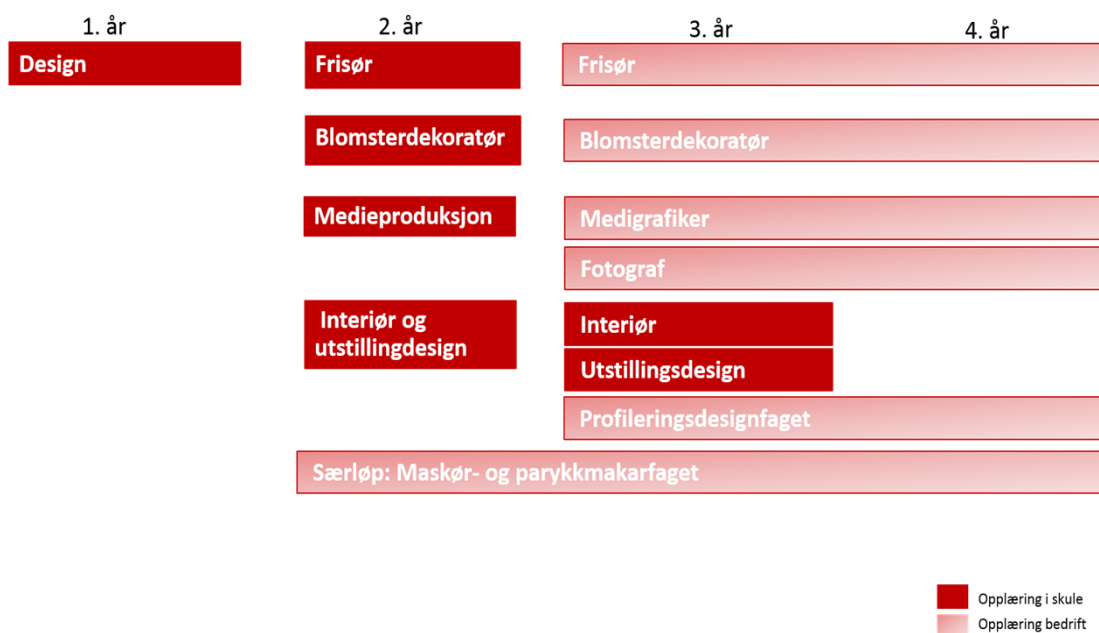
Tradisjonshandverk forslag til struktur

3.2. Utdanningsprogrammet for Vg1 design fører fram til følgjande programområde:

- Vg2 frisør
- Vg2 blomsterdekoratør
- Vg2 interiør og utstillingsdesign
- Vg2 medieproduksjon

Forslag til struktur

Fylkesrådmannen meiner at å dele opp utdanningsprogrammet i tradisjonshandverk og design er ei god løysing. På denne måten vil elevane oppleve ei tidlegare og tydelegare opplæring på Vg1 noko som også kan bidra til å styrke faga og fagmiljøa. Men fylkesrådmannen meiner at namnet tradisjonshandverk ikkje klarer å fange opp at dette er fag som også er opptatt av nytenking, innovasjon og design, både i vår tid og i framtida. Fylkesrådmannen går derfor inn for at namnet blir *Kulturhandverk*. Fylkesrådmannen meiner vidare at namnet design er lite dekkande for dei handverksfaga som inngår i dette utdanningsprogrammet, og at det kan vere vanskeleg å skilje mellom yrkesfaget og det studieførebuande utdanningsprogrammet for kunst, design og arkitektur. Fylkesrådmannen tilrår derfor at namnet blir *design og handverk*.

UDIR foreslår at Vg2 design og tekstil og tilhøyrande lærefag skal vere ein del av utdanningsprogrammet for tradisjonshandverk, og namnet er foreslått til Vg2 søm og tekstilhandverk. Det fylkeskommunale faglege nettverket innan design og handverk er svært skeptisk til dette. Dei meiner det er viktig å knyte design og tekstil til nyskaping og framtida, ikkje mot fortid og bevaring. Dette synet blir også støtta av Fagleg råd for design og handverk, som jobbar for å auke kvaliteten i handverksfaga på vidaregåande nivå. Dei har foreslått at det blir oppretta fem nye utdanningsprogram, og at søm og tekstilstiltdesign blir eit eige utdanningsprogram. UDIR på si side meiner at det vil vere eit for dåleg elevgrunnlag til å opprette eit slikt utdanningsprogram. Fylkesrådmannen er samd i UDIR si grunngiving og kan ikkje støtte eit slikt forslag. Det har også blitt vurdert om programområdet kunne flyttast til utdanningsprogrammet for design, men då måtte ein dele opp dei ulike «saumfaga» slik at til dømes bunadstilverknad blei igjen på tradisjonshandverk. Å dele saumfaga blir sett på som ei dårleg løysing, og derfor er fylkesrådmannen positiv til UDIR sitt forslag om at Vg2 design og tekstil blir ein del av programområdet for tradisjonshandverk/kulturhandverk.

For Vg2 design og trearbeid er det to ulike forslag, det eine er å vidareføre faget i utdanningsprogram for tradisjonshandverk, det andre er å flytte faget til utdanningsprogram for bygg- og anlegg med eit nytt programområde som er foreslått til Vg2 møbel og treteknikk.

Båtbyggjarfaget har tre alternativ; enten at det vert lagt ned, vidareført på utdanningsprogram for tradisjonshandverk eller på utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk. Strandebarm fartøysenter tar inn lærlingar i trebåtbyggjarfaget, men dei siste åra har det ikkje vore rettselevar som har søkt læreplass. Fylkesrådmannen meiner likevel at faget må behaldast så lenge det er bedrifter som søker etter lærlingar.

Dersom desse to faga blir flytta til bygg og anlegg vil ein få samla trearbeidsfaga, noko som gjer at søkjargrunnlaget blir breiare. På den andre sida kan desse små faga lett forsvinne på eit så stort utdanningsprogram. Fylkesrådmannen meiner at det er viktig å ta vare på dei små faga, og at det er viktig å synleggjere at dei er små og verneverdige. Fylkesrådmannen foreslår derfor at desse to faga blir verande på utdanningsprogram for handverk og design.

UDIR foreslår at Vg2 medieproduksjon skal liggje som ein del av eit nytt Vg1 design. Det fylkeskommunale fagnettverket er svært usamd i dette og meiner at faget har så mange særeigne trekk at det er vanskeleg å slå det saman med design, som allereie har ei stor fagleg breidde i faga. Dei meiner at det bør opprettast eit eige utdanningsprogram for medieproduksjon, noko som også fagleg råd ønskjer. Fylkesrådmannen meiner at det er for få søkjarar og ikkje minst for få læreplassar til at dette kan bli eit eige utdanningsprogram. Fylkesrådmannen støtter derfor forslaget om at medieproduksjon blir eit Vg2-løp under utdanningsprogram for design.

4. Elektro

- 4.1. Det er foreslått å endre fagnemninga for to programområde
- frå Vg2 data og elektronikk til Vg2 datateknologi og elektronikk,
 - frå Vg2 elenergi til Vg2 elenergi og ekom.

Det er foreslått å flytte IKT-servicefag frå utdanningsprogram for service og samferdsel til utdanningsprogram for elektrofag. Dersom denne flyttinga, som er punkt til høyring under programområde for service og samferdsel, blir gjennomført, er det naturleg at Vg2 data og elektronikk får nytt namn. Elektronisk kommunikasjon (ekom) er ein del av opplæringa. Ekomnett er eit system for signaltransport som gjer mogleg overføring av lyd, tekst, bilete eller anna type data ved hjelp av elektromagnetiske signal i fritt rom eller kabel. Fagleg råd meiner ekom i framtida vil dominere all utvikling i elektroniske nettverk.

Fylkesrådmannen er samd i desse vurderingane og stiller seg positiv til dei to namneendingane.

- 4.2. Det er foreslått å opprette Vg3 ventilasjonsteknikar som nytt lærefag

I følge foreininga for ventilasjon, kulde og energi (VKE) utgjer ventilasjonsbransjen 1200 bedrifter, og dei meiner utdanningsbehovet vil vere på minimum 200 ventilasjonsteknikarar per år. Ventilasjonsbransjen er dobbelt så stor som kuldebransjen, og store ventilasjonsbedrifter seier dei vil garantere for læreplassar dersom det blir utdanna ventilasjonsteknikarar. Dei meiner også at det nye lærefaget ikkje vil konkurrere med eksisterande fagbrev.

I Hordaland er det svært mange elevar som ønskjer å gå på EL, men det er ikkje alltid desse får læreplass når dei er ferdige. Derfor er det positivt for fylkeskommunen dersom faget svarar på eit behov i arbeidsmarknaden og gir fleire nye lærebedrifter. Fylkesrådmannen stiller seg derfor positiv til å opprette eit nytt Vg3 ventilasjonsteknikarfaget.

- 4.3. Det er foreslått at viklarfaget blir lagt ned, fordi behovet i arbeidslivet er fallande.

I Hordaland har vi fleire bedrifter som tar inn lærlingar i viklarfaget, og vi har elevar som ønskjer å bli lærlingar i faget. Sjølv om dette ikkje er noko stort fag, meiner fylkesrådmannen at så lenge vi har bedrifter som har bruk for fagarbeidarar som viklarar, må faget fortsatt vere eit lærefag.

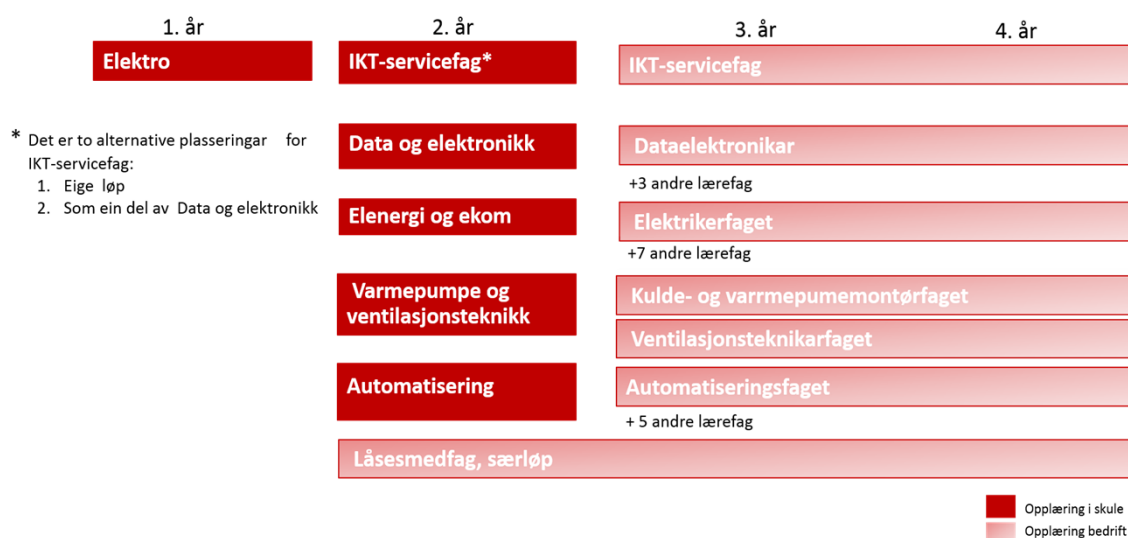
- 4.4. Det er forslag om å flytte låsesmedfaget frå utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon til utdanningsprogram for elektrofag, og at lærefaget endrar opplæringsmodell frå særløp (1+3) til å følgje ein 2 +2-modell. Det er foreslått at låsesmedfaget skal byggje på Vg2 automatisering.

Bakgrunnen for forslaget er at lærlingane vil få ein betre og breiare kompetanse. I følge bransjen er det spesielt generell elektrokunnskap elevane manglar. Ein låsesmed skal også ha mekanisk forståing, men i dag er det meir vekt på kunnskap innan elektronikk og mindre på mekanisk kunnskap.

Bransjen meiner at Vg1 elektrofag og Vg2 automatisering vil dekke opp manglande kunnskap og ferdigheiter fordi det omhandlar både elektrofag og mekanikk. Fagleg råd meiner at Vg2 automatisering er det programområdet som har mest til felles med eksisterande kompetansemål i låsesmedfaget, og vil gi moglegheit for utvikling av låsesmedfaget.

Fylkesrådmannen seier seg samd i dei argumenta som UDIR har og støttar at låsesmedfaget blir flytta frå utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon til utdanningsprogram for elektrofag.

Forslag til ny struktur

5. Helse og oppvekstfag

Det er ikkje foreslått endringar på Vg1 HO

- 5.1. Fagleg råd for helse- og oppvekstfag (FRHO) meiner at elevane må bli betre førebudde til møtet med yrket, og at det derfor er foreslått å innføre fordjupingsområde ved å opprette valfrie programfag i Vg2 helseservicefag, helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk
- 5.2. UDIR spør også om valfrie programfag kan erstattast av faget yrkesfagleg fordjuping (YFF)
- 5.3. Innføring av valfrie programfag kan avgrense elevane sine val på Vg3, og dette vil vere ei ulempe for elevane fordi dei må avgjere yrkesvalet tidlegare enn med dagens ordning. UDIR spør om det er mogleg at innføring av valfrie programfag ikkje vil avgrense elevane sine val.

- 5.4. Vidare er det foreslått å flytte programområdet Vg2 aktivtør frå utdanningsprogram for design og handverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag. I tillegg blir det arbeidd med å utvikle ein ny opplæringsmodell for ambulanséfaget; denne blir høyrd separat seinare.

Det fylkeskommunale nettverket for helse og oppvekst er positiv til at det blir innført valfrie programfag i utdanninga. Dei meiner dette kan gjere elevane meir førebudde når dei kjem til Vg3 og at elevane vil oppleve opplæringa meir praktisk og relevant. Dei meiner at elevane vil oppleve ei tidlegare meistring, noko som vil vere svært motiverande.

Det fylkeskommunale faglege rådet meiner at faget allereie i dag blir brukt godt i forhold til fagleg fordjuping. Dei seier vidare at det fortsatt er noko varierende frå praksisplass til praksisplass kor god opplæring elevane får og kor godt kjent ein blir med faget. Dei ønskjer derfor ikkje meir fordjuping enn i dag, og meiner at faget ikkje kan erstatte innføringa av valfrie programfag på Vg2.

Sjølv om nettverket er positiv til å innføre valfrie programfag, meiner dei at dette vil avgrense elevane sitt val på Vg3. Dei meiner at dersom elevane skal kunne gjere omval på Vg3, stiller dei fagleg svakare, og dei ser ikkje at det då er mogleg å få innvilga nødvendig autorisasjon når dei er ferdige.

Både det fylkeskommunale nettverket for handverk og design og for helse og oppvekst er positive til at aktivtørfaget blir flytta til utdanningsprogram for helse og oppvekst. Dei grunngir dette med at aktivtørar treng å vite noko om yrkesutøvinga til dei dei samarbeider med, og ikkje minst ha kjennskap til anatomi og fysiologi – særleg med tanke på eldre.

5. Naturbruk

- 5.1. Det er foreslått at Vg2 anleggsgartnar og idrettsanlegg flyttast til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og får namnet Vg2 anleggsgartnar.

Det er vidare foreslått at idrettsanleggsfaget blir lagt ned som eige lærefag, og at dei delane av Vg2 anleggsgartnar og idrettsanlegg som omhandlar innandørs idrettsanlegg, vert flytta til byggdriftarfaget, som er eit særsløpsfag (1+3).

Fagleg råd for naturbruk (FRNA) meiner at deler av idrettsanleggsfaget har fleire felles element med byggdriftarfaget. Kompetanse knytt til innandørs idrettsanlegg vil bli ivaretatt på byggdriftarfaget på utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk. Kompetanse knytt til utandørs idrettsanlegg vil bli ivaretatt på Vg3 anleggsgartnarfaget på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

Både Norske anleggsgartnere- miljø og landskapsentreprenører (NAML), Fagleg råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA) og Fagleg råd for naturbruk (FRNA) ønskjer at anleggsgartnarfaget vert flytta til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

Saman med at faga vert flytta, blir det opna for kryssløp frå Vg1 naturbruk til Vg2 anleggsgartnar på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

Fylkesrådmannen har ingen kommentarar til å flytte anleggsgartnarfaget til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk, eller til forslaget om å leggje ned idrettsanleggsfaget.

- 5.2. Det er tilrådd å innføre valfrie programfag innan landbruk og gartnarnæringa. Det vil seie at dette fortsatt blir Vg3-løp i skule og ikkje eigne lærefag.

Landbruksfaget og gartnarfaget som har mange felleselement, og fagleg råd for naturbruk ønskjer ei tidlegare spesialisering og ønskjer derfor å innføre valfrie programfag. Dei meiner dette kan innførast sjølv om det føregår forsøk med å gjere utdanninga om til ein 2+2-modell. Ei slik spesialisering kan avgrense elevane sine val til Vg3, og UDIR ber høyringsinstansane sjå på dette og vurdere om faget yrkesfagleg fordjuping kan vere eit alternativ.

- 5.3. Det er foreslått å opprette eit nytt Vg2 dyrehald med Vg3 i skule som fører til yrkeskompetanse.

Ei rekke aktørar innan dyrehald har foreslått at det blir oppretta eit nytt lærefag som kvalifiserer for arbeid med dyr som blant anna dyrepassar, helse og stell, varehandel, oppleving og turisme. Dyrehald skal rette seg mot ein marknad i vekst og eit aukande behov for fagkompetanse.

- 5.4. Det er foreslått å dele programområdet Vg2 heste- og hovslagarfaget.

- 5.4.1. Hovslagarfaget er foreslått vidareført som særsløp

5.4.2. Hestefaget er foreslått vidareført i eit nytt Vg3 dyrehald.

Fagleg råd for naturbruk meiner at Vg2 heste- og hovslagararfaget har for få felleselement til at det vert oppretthalde eit felles Vg2-tilbud og tilrår at hovslagarfaget skal følgje ein særlopsmodell.

Fylkeskommunen sitt faglege nettverk for naturbruk er samd i at det blir oppretta eit slikt tilbud på Vg2, men dei meiner namnet dyrehald er lite beskrivande og peiker dårleg tilbake på fag- og yrkesrolla. Dei viser til at i offentlege rapportar, lover og forskrifter blir ordet dyrehald brukt synonymt med «det å ha dyr». Dei foreslår derfor at faget må heite dyrefag og at yrkesnemninga blir dyrefagarbeidar.

Dei meiner også at faget ikkje skal byggje på Vg3 i skule, men at det bør vere eit lærefag med 2+2-modell. Undersøkingar som nettverket har gjort, viser at bransjen er interessert i lærlingar og at det ikkje vil bli noko problem å skaffe læreplassar.

Fylkesrådmannen støttar dei kommentarane det fylkeskommunale faglege nettverket kjem med og tilrår at det blir oppretta eit nytt fag med namnet dyrefag og at faget blir eit lærefag med 2+2-modell.

Forslag til ny struktur

* Det er forslag om valfrie programfag på landbruk og gartnarnæring

- ** Valfrie programfag
- Traktor og maskiner
 - Økologisk landbruk 1
 - Økologisk landbruk 2
 - Økonomi og driftsleiing

■ Opplæring i skule
■ Opplæring bedrift

6. Restaurant og matfag

6.1. Det er foreslått å dele Vg2 matfag i to nye Vg2:

- Vg2 bakar- og konditor
- Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri

Dagens Vg2 matfag utdannar både til handverksfag, som f.eks. bakar og konditor og til industrifag, som f.eks. industriell matproduksjon. I følge Fagleg råd for restaurant og matfag (FRRM) har dette ført til at Vg2 har ein utydelig profil, og dei meiner derfor at Vg2 matfag bør

delast i tre nye Vg2 for å gi ei meir relevant og yrkesretta opplæring. UDIR meiner at det å opprette 3 tilbod kan bli utfordrande både for fylkeskommunane som har ansvar for å opprette tilbodet, og for elevane som vil få færre lærefag å velje mellom når dei skal teikne lærekontrakt. UDIR vurderer at det er nok å dele i to ny programområde for å styrke fagleg innhald og relevant opplæring.

Eit alternativ til å dele Vg2 matfag i to nye programområde kan vere å utnytte dei moglegheitene som ligg i programfaget yrkesfagleg fordjuping, og UDIR ber om tilbakemelding på ei slik løysing.

Fylkesrådmannen er samd i dei vurderingane som UDIR har gjort og støttar forslaget om å dele Vg2 matfag i bakar og konditor og kokk og servitør.

6.2. Det er foreslått å slå saman

- Vg3 butikklaktarfaget
 - Vg3 sjømathandlarfaget
- til Vg3 ferskvarekokk. Det nye lærefaget skal byggje på Vg2 kokk og servitørfag.

Butikklaktarfaget og sjømathandlarfaget har mange felleselement og kompetansemål som kunnskap om råvarer og tillaging av desse. Service er ein sentral del av faga med kundebehandling som viktige arbeidsoppgåver. I tillegg blir desse fagarbeidarane utdanna til den same arbeidsmarknaden: Ferskvareavdelingar i daglegvarehandel og spesialforretningar. Faga har i dag relativt få lærlingar, og ved å slå saman dei to lærefaga til eitt felles lærefag vil dette kunne gi elevane ei større breidde i kompetanse og betre vilkår for arbeid. Fylkesrådmannen støttar derfor forslaget om å slå saman dei to faga.

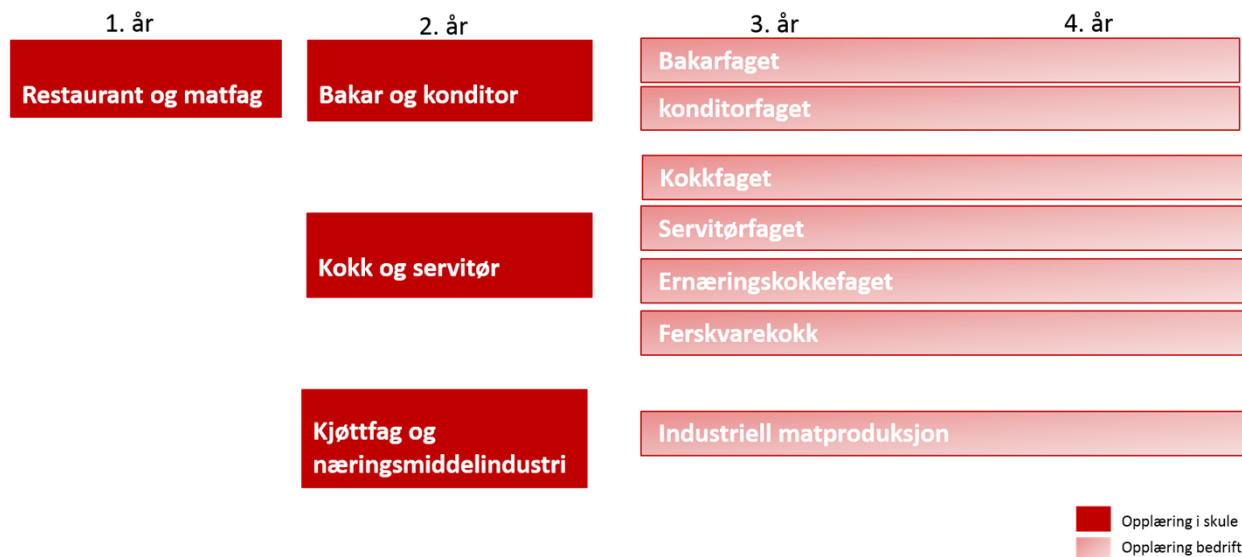
6.3. Det er foreslått å leggje ned Vg3 sjømatproduksjon som eige lærefag og la faget bli ein del av Vg3 industriell matproduksjon.

Sjømatproduksjon er venta å vere ein bransje i vekst; samstundes er det ei stor utfordring at det er få søkjarar til lærekontrakt. Fagleg råd for restaurant- og matfag (FRRM) foreslår derfor at Vg3 sjømatproduksjon blir lagt ned og blir integrert i Vg3 matproduksjon. Fylkesrådmannen støttar dette forslaget.

6.4. Det er foreslått å endre navn fra Vg3 institusjonskokk til Vg3 ernæringskokk.

Fagleg råd for restaurant og matfag meiner at eit namnebyte kan bidra til å styrke rekrutteringa til faget.

Fylkesdirektør opplæring sitt fagnettverk er usamd i denne namneendringa og meiner mellom anna at alle kokkar må kunne noko om ernæring, og at det derfor blir litt merkeleg å ha ei eiga utdanning som heiter ernæringskokk. Fylkesrådmannen vil likevel støtte forslaget fordi noko må gjerast for å auke rekrutteringa til faget og at namnet ernæringskokk kanskje kan motivere fleire elevar til å søke.

Forslag til ny struktur:**7. Service og samferdsel**

Bakgrunnen for UDIR sitt forslag om å legge ned utdanningsprogram for service og samferdsel er at utdanningsprogrammet fører fram til fleire lærefag som har få felleselement. UDIR ønskjer derfor å opprette eit nytt fag som heiter handel som skal ivareta handels- og resepsjonsfaget. Dei ønskjer vidare å flytte programområdet IKT til utdanningsprogram for elektro og programområdet Vg2 transport og logistikk til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon. På denne måten meiner dei at dei klarer å samle fleire fag som har felleselement.

- 7.1. Forslag om at service og samferdsel endrar fagnemning til Vg1 handel. Det er foreslått å opprette eit eige programområde for Vg2 handel, og at Vg3 salsfaget endrar namn til Vg3 handelsfag.
- 7.2. Vg3 kontor- og administrasjonsfaget er foreslått enten lagt ned eller at det blir vidareført på eit nytt utdanningsprogram for handel.

UDIR si grunngjeving for å legge faget ned:

Kontor- og administrasjonsfaget er relativt stort som lærefag med 427 nye lærekontraktar i 2016, og samtidig har det vore ein auke i søkinga til lærefaget dei siste åra. Det viser seg likevel at det er få lærlingar som får tilbod om arbeid etter dei er ferdige med læretida. Verksemdene føretrekkjer dei som har høgare utdanning i administrative stillingar.

Talet på læreplasser talar isolert sett for at kontor- og administrasjonsfaget bør oppretthaldast, mens analysen av sysselsetting og endringar i kompetansebehov i arbeidslivet talar for at

etterspørselen etter kompetanse innan kontor- og administrasjonsfaget stadig blir mindre og at lærefaget derfor bør leggjast ned.

Faget og opplæringa i kontor- og administrasjonsfaget kan fungere som ein god veg gjennom vidaregåande opplæring, og som praktisk veg til høgare utdanning. Nedlegging av kontor- og administrasjonsfaget vil på kort sikt kunne føre til ein nedgang i talet med lærlingar i offentleg verksemd.

I samband med gjennomgangen av tilbudsstrukturen har det kome forslag frå Økonomiforbundet om å etablere eit nytt lærefag innan rekneskap. Forslaget er førebels ikkje tilstrekkeleg utgreidd til å vere med i denne høyringa. Eit anna alternativ er å vidareutvikle kontor- og administrasjonsfaget slik at økonomi og rekneskap kan inngå i faget. Dersom avgjerda blir å vidareføre eit lærefag retta mot administrasjon, kan det vurderast å opprette eit eige programområde på Vg2 retta mot økonomi og administrasjon.

- 7.3. Vg3 sikkerhetsfaget er foreslått lagt ned. Bakgrunnen for dette er at lærlingordninga har svak forankring i arbeidslivet og at mange av dei som tar fagbrev er praksiskandidatar. Talet på læreplasser har auka dei siste åra, men som landsgjennomsnitt fekk berre 52 prosent av søkjarane til sikkerhetsfaget læreplass i 2016. Det viser seg også at sikkerhetsbransjen sjølv føretrekkjer å tilsette vektarar som har tatt private sikkerheitskurs.
- 7.4. Programområdet Vg2 transport og logistikk blir flytta til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon. I følge analysar som er gjort, kjem to av tre som begynner på Vg2 transport og logistikk, frå utdanningsprogrammet teknikk og logistikk via eit kryssløp.
- 7.5. Programområdet Vg2 og Vg3 IKT-servicefag vert flytta til utdanningsprogram for elektrofag. Utdanningsdirektoratet viser til at den største gruppa elevar kjem via eit kryssløp frå Vg1 elektrofag på dette programområdet, og at oppsett av programvare og anna IKT-kompetanse stadig blir viktigare innan elektrofaga.
- 7.6. Programområdet Vg2 reiseliv blir vidareført.

UDIR si grunngjeving for å vidareføre Vg2 reiseliv:

Det har vist seg at reiselivsfaget ikkje har fått den utbreiinga som mange håpa, og på landsbasis er det berre 402 personar som har oppnådd fagbrev i reiselivsfaget dei siste 5 åra. Fagleg råd for service og samferdsel meiner at ei av årsakene til at ein ikkje har treft behovet i arbeidslivet, er at opplæringa ikkje gir tilstrekkeleg språkkompetanse. Både Norwegian og SAS Ground Handling ønskjer at reiselivsfaget vert vidareført som lærefag, men at læreplanane blir endra slik at elevane får ei praktisk tilnærming til språk og internasjonalt reiseliv.

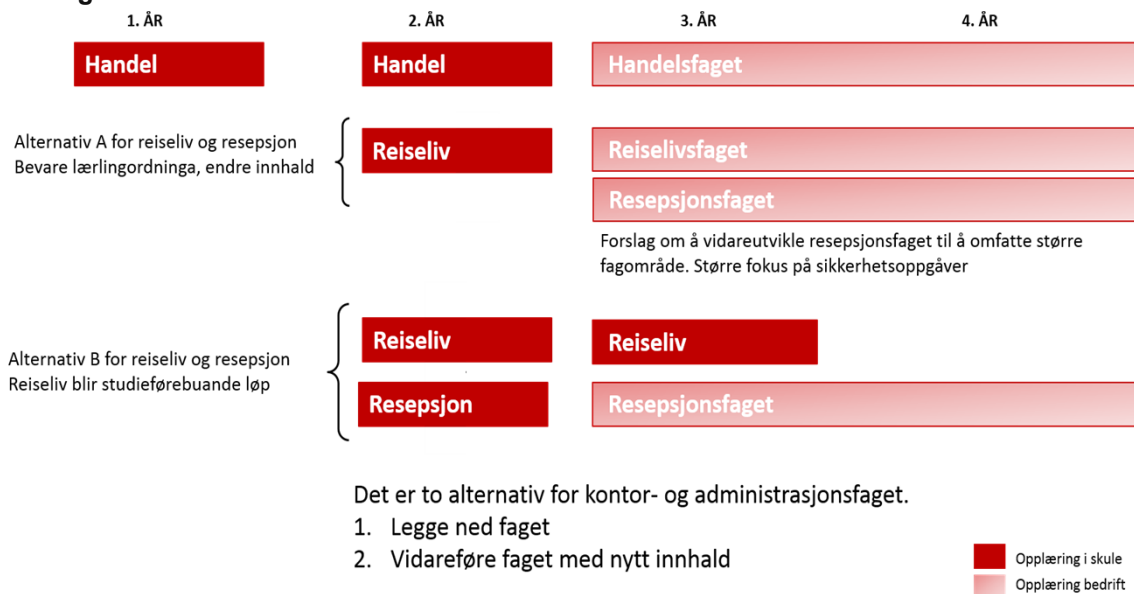
- 7.7 Vg2 reiseliv blir gjort om til eit studieførebuande løp.

UDIR si grunngjeving for å vidareføre Vg2 reiseliv som eit studieførebuande tilbod:

Fagleg råd for service og samferdsel ønskjer å gjere Vg2 reiseliv om til ein "hybridmodell" (eit studieførebuande løp plassert på yrkesfag), fordi dei meiner det er føremålstenleg å gi elevane ei praktisk opplæring retta mot bransjen som førebuaende utdanning. I denne modellen ligg det at resepsjonsfaget ikkje kan rekruttere frå Vg2 reiseliv. UDIR ber om at høyringsinstansane merker seg at reiseliv allereie er eit tilbod på studieførebuande utdanningsprogram, og at eit slikt tilbod på yrkesfag må konkurrere med dette tilbodet.

- 7.8 Resepsjonsfaget blir eit eige programområde.

Forslag til struktur

Fylkesrådmannen er stort sett samd i dei vurderingane som er gjort i forhold til å omstrukturere programområdet, og meiner både namnet handel og forslaga om programfag gjer at utdanningsprogrammet får ein tydelegare profil.

I høyringsforslaget er det forslag om å enten legge ned kontor- og administrasjonsfaget eller vidareføre det i programområde for handel. Hordaland fylkeskommune tar stadig inn fleire lærlingar i kontor- og administrasjonsfaget. Dei siste åra har også fylkeskommunen hatt som krav at kontor- og administrasjonsmedarbeidarar mellom anna på skulane skal ha fagbrev. Årsaka til dette er at ein ser at det ligg mykje kompetanse som er nyttig, mellom anna arkiv og databruk. Dette er ein kompetanse som ein ikkje nødvendigvis får gjennom ei høgare utdanning. Læreplanen i faget er utdatert, og det faglege nettverket i Hordaland ser at det er behov for ei endring i læreplanane. Dei meiner at med ei oppdatering av læreplanen slik at den tar opp i seg utviklinga i kontor- og administrasjonsfaget, vil dette blir eit attraktivt fag både for elevane og arbeidslivet. Fylkesrådmannen er samd i desse vurderingane og støttar forslaget om å vidareføre faget i utdanningsprogrammet for handel.

Hordaland er eit stort fylke innan reiseliv, og fylkesrådmannen er derfor usamd i at faget skal leggest ned. Han meiner at forslaget om å overføre faget til eit nytt programområde innanfor handel, og at faget blir eit studieførebuande løp innan yrkesfag, er ei god løysing. På denne måten får ein ungdom med ei brei utdanning som også vil gjere dei meir kompetente til å jobbe innan reiseliv enn dei vil vere med 5+5 timar programfag på ordinært studieførebuande utdanningsprogram. Dette er ei utdanning som Hordaland vil ha bruk for i framtida.

I dag er dei fleste som jobbar i andre resepsjonar enn på hotell, utdanna innan kontor- og administrasjon. Mange av desse medarbeidarane har tilleggssoppgåver som gjer at dette er ei god utdanning. Men fylkesrådmannen meiner at dersom resepsjonsfaget blir utvida til også å gjelde andre fagområde enn hotellresepsjon, kan dette bli ei god utdanning for dei som primært skal jobbe i resepsjonen i ei verksemd.

8. **Teknikk og industriell produksjon**

- 8.1. Det er foreslått å slå saman Vg2 kjemiprosess og Vg2 laboratoriefag til Vg2 kjemiprosess- og laboratoriefag.

Vg3 kjemiprosessfag er i dag eit av dei mest populære lærefaga innan utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon. Bransjen har varsla at det blir mindre behov for fagarbeidarar med denne utdanninga.

Det er berre fire skular i landet som tilbyr Vg2 laboratoriefag, og dette gjer at det er mange bedrifter som ikkje klarer å rekruttere lærlingar. Ved å slå saman Vg2 kjemiprosessfag og Vg2 laboratoriefag til eitt felles lærefag får elevane fleire val, og bransjen kan rekruttere lærlingar som har ei større breidde og prosessforståing, noko dei har etterlyst.

Fylkesdirektør opplæring sitt faglege nettverk for teknikk og industriell produksjon er sterkt usamd i UDIR sitt forslag om å slå saman VG2 kjemiprosess og Vg2 laboratoriefaget. Kvar for seg er dette teoritunge fagretningar, og dei er redd for at den teoretiske påkjenninga i faget også vil auke. Alternativt kan det vere at ei slik samanslåing vil gå ut over den faglege kvaliteten ved at teorikrava blir redusert. Dei fylkeskommunale nettverka er redd for at bedriftene ikkje får den kompetansen dei etterspør.

Fylkesrådmannen er samd i dei vurderingane det faglege nettverket har gjort seg og meiner at det fortsatt må vere to separate Vg2-løp.

- 8.2. Det er førestlått at Vg3 kran- og løfteoperasjonsfaget skal byggje på programområdet Vg2 transport og logistikk dersom Vg2 transport og logistikk blir flytta frå service og samferdsel.

- 8.3. Forslag om at chassispåbyggarfaget blir lagt ned som lærefag og blir ein del av Vg3 industrimekanikarfaget

- 8.3.1. Vg3 aluminiumskonstruksjonsfaget blir lagt ned som lærefag og blir ein del av Vg3 produksjonsteknikk

Chassispåbyggarfaget har få lærlingar, og aktuelle arbeidsoppgåver blir i stor grad utført av industrimekanikarar. Bransjen ønskjer derfor å bruke industrimekanikarfaget som erstatning for chassispåbyggarfaget. Bransjen ønskjer å bruke produksjonsteknikkfaget som erstatning for aluminiumskonstruksjonsfaget. Dersom aluminiumskonstruksjon blir ein del av produksjonsteknikkfaget, kan det bli lettare å rekruttere lærlingar. Det vil også kunne imøtekome bedriftene sitt behov for ein fagarbeidar med ein allsidig basiskompetanse og tverrfagleg orientering.

Fylkesrådmannen stiller seg bak den vurderinga som er gjort og støttar forslaga.

- 8.4. Det er foreslått at følgjande fag:
- modellbyggerfaget
 - finmekanikarfaget
 - verktøymakarfaget
 - dimensjoneringskontrollfaget,

blir lagt ned og erstatta med å innføre fordjupingsområde til val i læreplanen på Vg3 CNC maskineringsfaget.

Fagleg råd for teknikk og industriell produksjon meiner desse faga er nær i slekt med CNC-faget, og at det derfor er mogleg at faget kan inngå i CNC-maskineringsfaget. Bransjen peikar på at eit breiare fag vil kunne vere meir attraktivt både for elevane og bedriftene.

Fylkesrådmannen er samd i denne vurderinga og viser til punkt 1 i saksutgreiinga, der forslaget om fordjuping på Vg3 blir drøfta.

- 8.5. Det er forslag om å opprette eit nytt Vg3 plastfag med følgjande fag:
- Vg3 termoplastfaget
 - Vg3 polymerkomposittfaget
 - Vg3 plastmekanikarfaget

- 8.6. Det er foreslått at Vg3 gjenvinningsfaget skal følgje hovudmodellen (2+2) og at faget skal byggje på Vg2 industriteknologi.

Bransjen får ikkje dekkja det behovet dei har for lærlingar og faglært arbeidskraft gjennom dagens opplæringsmodell. Derfor ønskjer dei ei endring av opplæringsmodellen frå særlop til ein 2+2-modell.

Gjenvinningsbransjen er ein bransje i vekst, og det er viktig at vi får ungdommar som har ein fagleg bakgrunn i faget. Fylkesrådmannen støttar derfor forslaget om at faget følgjer hovudmodellen og blir eit 2+2-løp.

- 8.7. Det foreslått å endre opplæringsmodellen for Vg3 låsesmedfaget frå særlopsmodell til ordinær 2+2-modell. Faget blir flytta til utdanningsprogram for elektrofag, slik at det byggjer på Vg2 automatisering.

Bakgrunnen for forslaget er at lærlingane får ein betre og breiare kompetanse. I følge bransjen er det spesielt generell elektrokunnskap som manglar, men ein låsesmed skal også ha mekanisk forståing.

Dei faglege råda meiner at Vg2 automatisering er det programområdet som har mest til felles med låsesmedfaget, og at Vg3 låsesmedfaget derfor bør byggje på Vg2 automatisering. Dei fylkeskommunale fagnettverka både i elektrofag og i teknikk og industriell produksjon er samd i denne vurderinga. Fylkesrådmannen støttar både forslaga om flytting og til endring av modell til ein 2+2-modell.

Forslag til struktur

1. år	2. år	3. år	4. år
Teknikk og industriell produksjon	Arbeidsmaskinar	Anleggsmaskinmekanikarfaget	Anleggsmaskinmekanikarfaget
		+2 andre lærefag	
	Bilskade, lakk og karosseri	Billakkerarfaget	
	Børsemakar	Bilskadefaget	
	Brønnteknikk	Børsemakararfaget	
		Boreoperatørfaget	
	Industrieteknologi	+6 andre lærefag	
		CNC-maskineringsfaget	
	Kjemiprosess og laboratoriefag	+18 andre lærefag	
		Kjemiprosessfaget	
	Kjøretøy	Laboratoriefaget	
	Maritime fag	Bilfaget, lette kjøretøy	
		+5 andre lærefag	
	Transport og logistikk	Matrosfaget	
		+1 anna lærefag	13
		Logistikkfaget	
		Yrkessjåførfaget	
		Kran- og løfteoperasjonsfaget	

Opplæring i skule
 Opplæring bedrift